

Jiří Martínek · Ilustroval Josef Fraško

TOULKY PO EVROPE

ZAJÍMAVOSTI, KTERÉ
V UČEBNÍCÍCH NENAJDETE

FRAGMENT

Toulky po Evropě

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

FRAGMENT

Jiří Martínek
Toulky po Evropě – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

TOULKY
PO
EVROPĚ

TOULKY PO EVROPĚ

ZAJÍMAVOSTI, KTERÉ
V UČEBNÍCÍCH NENAJDETE

Jiří Martínek · Ilustroval Josef Fraško

FRAGMENT

ÚVOD

Evropa je poměrně malý, ale velmi pestrý region. Skládá se z přibližně 50 států, které se liší krajinou, jazykem, náboženstvím či politikou. Ač se státy snaží propojit a řadu věcí mají společných, přece jen každý z Evropanů patří především k jednomu státu, jehož má pas a jemuž fandí ve fotbale.

Tato knížka představuje postupně všechny evropské státy. U každého z nich najdete základní údaje, to znamená, kde leží, jaká je jeho rozloha, kolik má obyvatel, jak vypadá jeho vlajka (často i vlajka některého zvláštního území, které ke státu patří), jaké má státní zřízení, hlavní město a také jakou měnou se v zemi platí. Dozvíte se i leccos o tom, jaká je v konkrétní zemi příroda, jaké byly její dějiny, kdo zde žije a čím se obyvatelé živí, ale i to, co je pro ni typické, čím se naopak od ostatních liší, a také to, co vám ve škole většinou neřeknou či nestačí říct, třeba jaké jsou typické zvyky, čím je stát výjimečný, jaká zajímavá osobnost odtud pocházela nebo co najdete jen v té které zemi a nikde jinde.

Všechny země také doprovází obrázky některých významných míst. Někdy je to město, někdy krajina, někdy památka. Dozvíte se tak vše podstatné, co byste měli o zemi znát, než do ní pojedete.

Island

Faerské ostrovy
(Dánsko)

Norsko

Dánsko

Irsko

Spojené
království

Nizozemsko

Německo

Belgie

Lucembursko

Francie

Lichtenštejnsko

Švýcarsko

Itálie

Monako

Andorra

Portugalsko

Španělsko

Gibraltar
(Spojené království)

Finsko

Švédsko

Estonsko

Lotyšsko

Litva

Rusko

Kaliningradská oblast,
patří Rusku

Bělorusko

Polsko

Ukrajina

Česko

Slovensko

Rakousko

Maďarsko

Moldavsko

Rumunsko

Slovinsko

Chorvatsko

Srbsko

Bosna
a Hercegovina

San Marino

Černá
Hora

Kosovo

Bulharsko

Vatikán

Albánie

Severní
Makedonie

Řecko

Gruzie

Arménie

Azerbájdžán

Turecko

Malta

Kypr

ALBÁNIE

28 748 km² (asi třetina ČR)

3 miliony obyvatel (třetina ČR)

republika

hlavní město **Tiranë** (Tirana)

lek = 100 quindarků

Albánie je malá, hornatá a divoká země v západní části Balkánského poloostrova. Pouze při pobřeží je menší nížina, jinak celou zemi vyplňují malebné horské hřbety, rozdělené hlubokými údolními řek (Drin, Shkumbin, Vjosë ad.). Klima je v létě velmi teplé, v zimě ale drsné, s mrazy, a hlavně v horách s množstvím sněhu. Zemi patří část tří velkých jezer – Skadarského, Ochridského a Prespanského.

Albánci na tomto území žijí už od starověku. Od 2. století př. n. l. byla Albánie součástí Římské říše, od roku 395 patřila k Byzanci. Menší státy (Albánské knížectví aj.) zde začaly vznikat kolem roku 1200, o 250 let později však zemi ovládli Turci. Nezávislost Albánie získala v roce 1912. Po 2. světové válce (v níž se osvobodila sama) se moci chopili komunisté. Jejich vůdce Enver Hoxha (čti hodža) se ale v roce 1961 rozešel se SSSR, a v roce 1978 i s Čínou, a uvrhl zemi do totální

Bunkry, které se nacházejí po celé Albánii

- Vedle Albánie žijí Albánci také v Kosovu, přičemž obyvatelé obou zemí se prakticky v ničem neliší – i tiranská vláda mluví o dvou albánských státech (a v budoucnu nevylučuje jejich spojení).
- Orla na vlajce užíval už národní hrdina Skanderbeg v 15. století. Ostatně i samotný název státu, Shqipëria, v překladu znamená „Země orlů“.

izolace: lidé dřeli do úmoru a celá země byla pod totální kontrolou státních úřadů a tajné policie. Svobodu si Albánci vybojovali v roce 1991, země je však stále trochu neklidná.

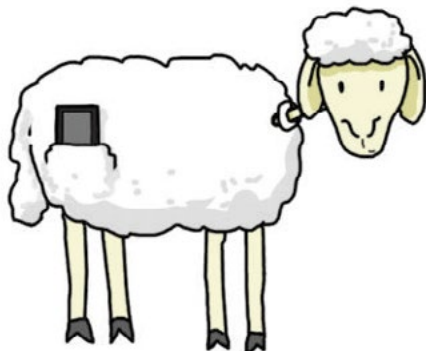

Albánci se dělí na dvě skupiny – na severu žijí Gegové, na jihu Toskové (liší se od sebe asi jako Češi a Moravané). Jejich jazyk se nepadobá žádnému jinému, domluvit se s ním dá už jen v Kosovu a zčásti v Severní Makedonii. Poznává se podle častého užívání písmen Rr a Xh. Vedle sebe tu žijí křesťané i muslimové. Země je tak příkladem toho, jak spolu různé víry mohou bez problémů vycházet – dokonce tu mívají i společné hřbitovy a kostely a mešity stojí těsně vedle sebe. Albánie ale zůstává chudou zemí. Kdo může, odchází pryč, takže i navzdory vysoké porodnosti obyvatel spíše ubývá.

Po hospodářské stránce je země snad vůbec nejchudším státem Evropy. Těží se jen chrom a asfalt, továren je v zemi velmi málo a často jsou zastaralé. Ze zvířat Albánci nejvíce chovají ovce, které prý využijí beze zbytku, a hojný je i chov koní. Z moře i z jezer se loví ryby.

Krásná země by mohla přivítat i turisty, ale zatím jich sem jezdí jen málo, ačkoli tu jsou krásné pláže na pobřeží, římské ruiny i středověké hrady, a především krásné hory.

- Albánské národnosti (ale rodačka ze severomakedonského Skopje) byla slavná misionářka Matka Tereza.
- Albánci nikdy nezískali ani Nobelovu cenu, ani olympijskou medaili.
- Z ruin antického města Butrint na jihu země pochází nejstarší šachová figurka v Evropě, stará asi 1 300 let.
- Symbolem země jsou tisíce bunkrů na možných i nemožných místech, postavených za Hodžova režimu kvůli obavám z napadení kterýmkoli jiným státem.

ANDORRA

468 km² (asi jako Praha)

78 000 obyvatel (jako středně velké české krajské město)

knížectví

hlavní město **Andorra la Vella**

euro = 100 centů

Andorra je malinkatá země sevřená mezi Francií a Španělskem. Celé území vlastně tvoří jediné údolí v mohutném pohorí Pyreneje, z něhož odtéká řeka Valira. Hory zde dosahují skoro třítisícových výšek.

První zmínka o Andoře je z roku 805, kdy byl jejím vládcem císař Karel Veliký (toho dnes opěvuje i andorrská národní hymna). Ve středověku, v roce 1278, pak byla uzavřena smlouva, podle níž se Andorra stala knížectvím, jímž je do současnosti. Neobvykle ale má dva vládcy – jedním byl hrabě z francouzského Foix (později panovník hrabství Navarra, francouzský král a dnes francouzský prezident), druhým biskup z nedalekého španělského města La Seu d'Urgell. Naprostou většinu záležitostí si ale Andořané řídí sami, mají i svou vládu v čele s předsedou a svůj parlament.

- Andořané žijí zdravě a dožívají se v průměru nejvyššího věku v Evropě (muži 81, ženy 87 let).
- U Sant Juliá je údajně nejdelší letní bobová dráha v Evropě (dlouhá 5,3 km, jízda trvá 10 minut).
- Jedno z bočních údolí, Madriu-Claror-Perafita, je zapsáno na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Chráněna je tak celá desetina území státu!

Obyvatel má Andorra stejně jako jedno středně velké české krajské město. Andořané hovoří hlavně katalánsky, méně často francouzsky či španělsky, a hlásí se ke katolické víře (ostatně biskup je jedním z andorrských knížat). Hlavní kostel v zemi – moderní, protože ten středověký v roce 1972 vyhořel –, s posvátnou soškou Panny Marie, je ve vesničce Meritxell.

Obyvatelé Andorry se věnují buď zemědělství, nebo častěji obchodu a službám pro turisty, kterých sem ročně přijede několik milionů. Lákají je sem krásné sjezdovky, nakupování, ale i možnost navštívit jednu z nejmenších zemí na světě.

Andorrský znak, umístěný i na vlajce, zachycuje dějiny země – mitra připomíná biskupy ze Seu d'Urgell, tři červené kůly hrabata z Foix, čtyři kůly zastupují Katalánsko a dva volové náleží hrabatům z Béarn.

- Zemí prochází silnice ze Španělska do Francie; na francouzském území ale stoupá vysoko do hor (do výšky přes 2 400 metrů) a minimálně část zimy je nesjízdná.
- Andorra nemá vlastní měnu. Než bylo zavedeno euro, obíhaly tu jak francouzské, tak španělské peníze; dodnes existují také dvoje poštovní známky.
- Andorra la Vella je s výškou 1 023 m n. m. nejvýše položeným hlavním městem Evropy.

ARMÉNIE

29 743 km² (asi jako Morava a Slezsko)

3 miliony obyvatel (3x méně než ČR)

republika

hlavní město **Jerevan**

dram = 100 luma

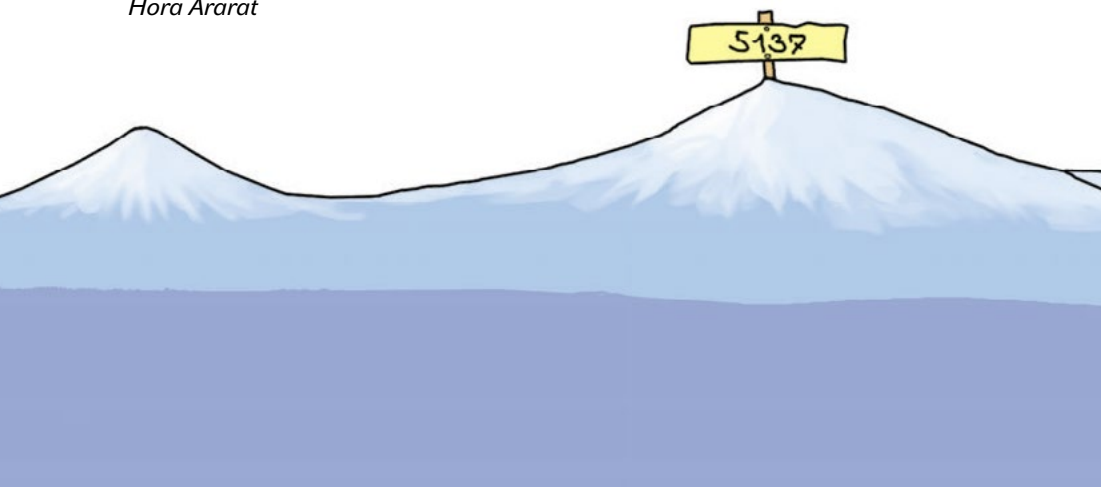
Dnešní stát je jen malou částí historické Arménie, zabírající kdysi téměř polovinu Turecka.

Jedna z nevyšše položených zemí světa leží vlastně už v Asii, jižně od Kavkazu, převážně v horách o výšce 2 000 až 4 000 metrů n. m. Nížiny jsou jen při řekách, z nichž největší je Araks; v horách se pak nachází velké překrásné jezero Sevan, „kousek oblohy spadlý na zem“, jak mu Arméni říkají.

Dějiny země, původně zvané Urartu, jsou dlouhé přes 3 000 let. V roce 301 n. l. dokonce arménské království jako první země světa přijalo křesťanství za státní náboženství. V dějinách ale Arméni mnohokrát bojovali s nájezdíky – Araby, Peršany, Rusy i Turky. Nejhorší bylo za 1. světové války, kdy se stali obětí děsivého vraždění ze strany Turků, kteří pozabíjeli více než 1,5 milionu nevinných Arménů. Zachránili se vlastně jen obyvatelé té části, která po krátkém období nezávislosti (v letech 1918–1921) patřila Rusku, později Sovětskému svazu, a od roku 1991 je samostatným státem. V letech 1992–1994 vedla Arménie válku s Ázerbájdžánem; dodnes je hranice mezi nimi (ale i mezi Arménií a Tureckem) uzavřena.

Hora Ararat

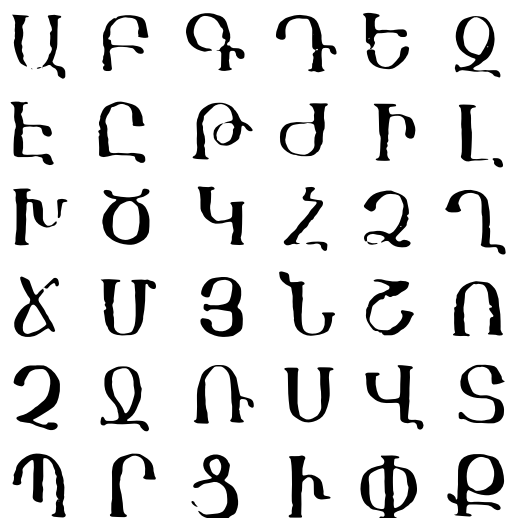

- „Národní horou“ je vyhaslá sopka Ararat, známá i z bible, vysoká přes 5 000 metrů. Je sice vidět z téměř celého území, ale Arménii nepatří – nachází se totiž na území znepráteného Turecka.
- Nečekaně bohaté je zdejší rostlinstvo – pochází odtud např. meruňka.
- Většina arménských příjmení končí na -jan (Sarkisjan, Karapetjan apod.).

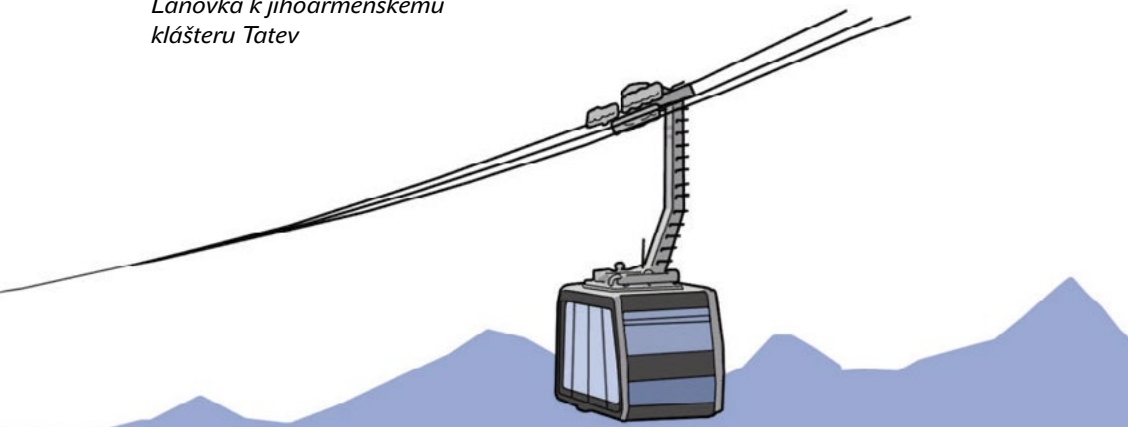
Arméni jsou velmi přátelský a pohostinný národ. Mají vlastní jazyk i písmo, na něž jsou velmi pyšní. Hlásí se k vlastní arménské církvi. Po celé zemi je rozseto velké množství klášterů.

Arménská
abeceda

Hospodářsky je země poměrně chudá: těží se zlato, rudy mědi a vyhlášený stavební kámen. Arméni pěstují obilí a ovoce. Mnohem více než továrny je ale živí obchod. Vyhlášené jsou také arménské medové dorty (u nás známé jako marlenka) a rovněž vynikající alkoholický nápoj – brandy.

Lanovka k jihoarménskému
klášteru Tatev

- Mnohem víc Arménů než ve vlastní zemi žije v zahraničí – sami tvrdí, že je jich 10 milionů. Vesměs jsou velmi schopní a uplatnili se v řadě oborů. K nejznámějším Arménům patří hudební skladatel Aram Chačaturjan, zpěvák Charles Aznavour, zpěvačka Cher nebo spisovatel William Saroyan.
- Hlavním sídlem arménské církve je město Ečmiadzin, přezdívané „arménský Vatikán“.
- V roce 1988, když byla Arménie ještě součástí Sovětského svazu, postihlo zemi silné zemětřesení. Neschopnost úřadů pomoci Arménii přispěla k tomu, že se Arméni po několika letech rozhodli pro nezávislost.
- K jihoarménskému klášteru Tatev vede od roku 2010 unikátní lanovka. Má délku téměř 6 kilometrů, jezdí 25 minut a v nejvyšším místě je 322 metrů nad zemí; je také zapsaná v Guinnessově knize rekordů.